

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Provo van de politieke pornografie: leven en werk van Bernhard Willem Holtrop.

Driessen, F.J.A.

Citation

Driessen, F. J. A. (2024, October 9). *Provo van de politieke pornografie: leven en werk van Bernhard Willem Holtrop*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4094529>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4094529>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Toen op 7 januari 2015 de islamistisch geïnspireerde moordaan­slag plaatsvond op de redactie van het Franse satirische tijdschrift *Charlie Hebdo* was perstekenaar Bernhard Holtrop afwezig. Goede vrienden en collega's kwamen om en de Nederlander stond vervolgens – à contrecœur – in het middelpunt van wereldwijde belangstelling. Van de Nederlandse perstekenaars die na de Tweede Wereldoorlog actief waren, is de in 1941 te Ermelo geboren Bernhard Holtrop historisch gezien de interessantste. Het lukte hem vanuit Nederland carrière te maken in Frankrijk en de internationale top te bereiken, maar dit ging niet zonder slag of stoot.

Botsingen met de grenzen van de vrijheid van meningsuiting vormen een rode draad in zijn loopbaan. Al op jonge leeftijd, in 1966, werd hij door de Nederlandse politie gearresteerd op verdenking van majesteitsschennis en belediging van het openbaar gezag. Later leidden zijn politieke spotprenten en stripverhalen in Frankrijk eveneens tot juridische verwickelingen, en zelfs censuur.

Deze conflicten zijn te herleiden tot Holtrops handelsmerk: de 'politieke pornografie'.

Provo van de politieke pornografie. Leven en werk van Bernhard Willem Holtrop biedt aan de hand van onderzoeksvragen een analyse van Holtrops loopbaan en plaatst zijn oeuvre in historische context.

Mede door zijn achtergrond als grafisch ontwerper raakte **Frenk Driessen** (1959) sterk geïnteresseerd in de geschiedenis van de politieke spotprent. Na het behalen van de master­titel mondde dit uit in onderzoek naar het leven en werk van perstekenaar Bernhard Holtrop, waarop hij in 2024 aan de Universiteit Leiden promoveerde.

UITGEVERIJPROMETHEUS.NL

FRENK
DRIESSEN

PROVO VAN DE POLITIEKE
PORNOGRAFIE

FRENK DRIESSEN

PROMETHEUS

PROVO VAN DE POLITIEKE
PORNOGRAFIE

Leven en werk van **Bernhard Willem Holtrop**